

MOLDOVA NE DA LECTII PE RASPUNDEREA MAGISTRATILOR – Parlamentul de la Chisinau a obligat MJ sa intenteze actiune in regres impotriva judecatorilor si procurorilor responsabili pentru condamnările CEDO. Moldovenii au introdus si raspunderea institutionala: „Prezentarea scuzelor oficiale reclamantului in numele autoritatii... dezafectarea resurselor bugetare”. La noi, statul „are drept” de regres si „se poate indrepta” cu actiune in despagubiri impotriva judecatorului/ procurorului

Scris de Alex PUIU

International - Non-eu

Republica Moldova a actualizat de curand competentele Agentului guvernamental la Curtea Europeana a Drepturilor Omului, practicile de reprezentare in fata Curtii de la Strasbourg si procesul de executare a hotararilor si deciziilor instantei europene. La 21 august 2015, in Monitorul Oficial al Moldovei a fost publicata **Legea nr. 151/30.07.2015 cu privire la Agentul guvernamental**, fiind totodata abrogata vechea reglementare (Legea nr. 353-XV/28.10.2004).

Noua lege modifica conceptual rolul si locul Agentului guvernamental ca un coordonator al procesului de executare intre autoritatile judiciara, executiva si legislativa. **Legea, in premiera, introduce doua concepte noi, cel de supraveghere guvernamentala si cel de control parlamentar asupra procesului de executare:** "Relatia intre aceste doua mecanisme va asigura o coordonare, o interdependenta si va consolida responsabilitatea puterii executive si a celei legislative la procesul de implementare a hotararilor CEDO in Republica Moldova", potrivit unui anunt oficial dat publicitatii de Agentul guvernamental din Republica Moldova, postat pe pagina agent.gov.md.

Republica Moldova a actualizat de curand competentele Agentului guvernamental la Curtea Europeana a Drepturilor Omului, practicile de reprezentare in fata Curtii de la Strasbourg si procesul de executare a hotararilor si deciziilor instantei europene. La 21 august 2015, in Monitorul Oficial al Moldovei a fost publicata **Legea nr. 151/30.07.2015 cu privire la Agentul guvernamental**, fiind totodata abrogata vechea reglementare (Legea nr. 353-XV/28.10.2004).

Noua lege modifica conceptual rolul si locul Agentului guvernamental ca un coordonator al procesului de executare intre autoritatile judiciara, executiva si legislativa. **Legea, in premiera, introduce doua concepte noi, cel de supraveghere guvernamentala si cel de control parlamentar asupra procesului de executare:** "Relatia intre aceste doua mecanisme va asigura o coordonare, o interdependenta si va consolida responsabilitatea puterii executive si a celei legislative la procesul de implementare a hotararilor CEDO in Republica Moldova", potrivit unui

anunt oficial dat publicitatii de Agentul guvernamental din Republica Moldova, postat pe pagina agent.gov.md.

De asemenea, **Legea propune o distinctie intre doua forme de responsabilitati** care pot aparea la nivel national dupa o incalcare a Conventiei recunoscuta printr-o hotarare CEDO: **responsabilitatea cu caracter individual a unui functionar si/ sau a unei persoane private, pe de o parte, si responsabilitatea institutionala a autoritatii implicate in litigiu, pe de alta parte.** Raspunderea institutionala consta in prezentarea catre reclamant a unor scuze oficiale in numele autoritatii responsabile pentru incalcare constatata de CEDO, precum si in posibilitatea compensarii pierderilor financiare suportate de bugetul de stat prin reducerea proportionala a bugetului autoritatii respective – instanta, parchet, politie, centru de detinere s.a.m.d.

Legea a pastrat si notiunea de regres individual, dar a instituit si posibilitatea raspunderii penale, contraventionale si disciplinare a functionarilor.

Conform art. 27 din noua lege, **"statul are dreptul de regres** impotriva persoanelor ale caror actiuni sau inactiuni au determinat ori au contribuit semnificativ la incalcare prevederilor Conventiei" (...), iar **"Ministerul Justitiei este obligat sa intenteze actiunea in regres**, daca se intrunesc conditiile stabilite prin lege, in termen de 3 ani din ziua achitarii sumelor stabilite prin hotararea sau decizia Curtii Europene ori prin acordul de solutionare pe cale amiabila".

Spre deosebire de noua reglementare din Moldova, in Romania, statul „are drept” de regres si „se poate indrepta” cu actiune in despagubiri impotriva judecatorului/ procurorului. Ceea ce oricum pana acum nu s-a intamplat, Ministerul Finantelor nedeclarand nicio actiune in regres in urma condamnariilor suferite la CEDO. Problema raspunderii magistratilor a fost adusa chiar si in atentia premierului **Victor Ponta (foto, alaturi de premierul moldovean Valeriu Strelet)**, insa pana in momentul de fata nu a existat interes pentru gasirea unor solutii astfel incat magistratii din cauza carora am fost condamnati la CEDO sa fie sanctionati pentru solutiile si deciziile strambe.

Iata ce prevede Capitolul V din noua lege adoptata de Republica Moldova, intitulat „Raspunderea pentru incalcarile Conventiei”:

Articolul 25. Raspunderea individuala

(1) *Persoanele ale caror actiuni sau inactiuni au determinat ori au contribuit semnificativ la incalcare prevederilor Conventiei, incalcare care a fost constatata de catre Curtea Europeana printr-o hotarare sau a impus solutionarea amiabila a cauzei aflate pe rolul Curtii Europene ori formularea unei declaratii unilaterale, sunt trase la raspundere penala, contraventionala, disciplinara sau civila conform legislatiei.*

(2) *Vinovatia si responsabilitatea persoanelor se stabilesc in fiecare caz individual de autoritatile competente de a initia proceduri sau de a adopta hotarari privind raspunderea penala, contraventionala, disciplinara, civila potrivit legislatiei si nu depind direct de cuantumul compensatiilor banesti achitate in temeiul hotaririi sau deciziei Curtii Europene.*

(3) *Agentul guvernamental sesizeaza autoritatile competente sa initieze proceduri sau sa adopte hotarari privind raspunderea penala, contraventionala, disciplinara, civila potrivit legislatiei si explica in ce mod o actiune sau inactiune a persoanei a condus la constatarea unei incalcare a prevederilor Conventiei intr-o hotarare a Curtii Europene sau a impus solutionarea amiabila a cauzei aflate pe rolul Curtii Europene ori formularea unei declaratii unilaterale.*

Articolul 26. Raspunderea institutionala

(1) *Raspunderea institutionala intervine in cazul in care actiunile sau inactiunile autoritatii, in mod individual sau in ansamblu, au determinat ori au contribuit semnificativ la incalcare prevederilor Conventiei, incalcare care a fost constatata de catre Curtea Europeana printr-o hotarare sau a impus solutionarea amiabila a cauzei aflate pe rolul Curtii Europene ori formularea unei declaratii unilaterale.*

(2) Raspunderea institutionala consta, dupa caz, in prezentarea scuzelor oficiale reclamantului in numele autoritatii si/ sau in dezafectarea resurselor bugetare ale autoritatii.

(3) *Prezentarea scuzelor oficiale reclamantului se face la solicitarea Agentului guvernamental in temeiul unei hotarari sau decizii a Curtii Europene.*

(4) *Agentul guvernamental informeaza Ministerul Finantelor daca raspunderea institutionala, in sensul prezentului articol, poate fi aplicata prin dezafectarea resurselor bugetare ale autoritatii. Ministerul Finantelor poate, la momentul formarii bugetului, sa aplice dezafectarea resurselor financiare in conditiile legii.*

Articolul 27. Dreptul de regres

(1) Statul are dreptul de regres impotriva persoanelor ale caror actiuni sau inactiuni au determinat ori au contribuit semnificativ la incalcare prevederilor Conventiei care a fost constatata printr-o hotarare sau a impus

solutionarea amiabila a cauzei aflate pe rolul Curtii Europene ori formularea unei declaratii unilaterale.

(2) *Sumele stabilite prin hotarirea sau decizia Curtii Europene, prin acordul de solutionare amiabila a cauzei aflate pe rolul Curtii Europene sau prin declaratia unilaterala se restituie in baza unei hotarari judecatoresti, proportional vinovatiei stabilite.*

(3) Ministerul Justitiei este obligat sa intenteze actiunea in regres, daca se intrunesc conditiile stabilite prin lege, in termen de 3 ani din ziua achitarii sumelor stabilite prin hotararea sau decizia Curtii Europene ori prin acordul de solutionare pe cale amiabila".

Legea nr. 151/30.07.2015 cu privire la Agentul guvernamental, publicata la 21.08.2015 in Monitorul Oficial Nr. 224-233, poate fi accesata la adresa <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=360465&lang=1>

Legea romaneasca: „Statul are drept de regres (...) Statul se poate indrepta cu o actiune in despagubiri impotriva judecatorului sau procurorului”

In tara noastra, Ordonanta Guvernului nr. 94/1999 (privind participarea Romaniei la procedurile in fata CEDO si a Comitetului Ministrilor ale Consiliului Europei si regresul statului in urma hotararilor si conventiilor de rezolvare pe cale amiabila) prevede doar dreptul statului de a initia actiunea in regres, nu si obligatia.

Iata ce prevede art. 12 din O.G. nr. 94/1999:

(1) Statul are drept de regres impotriva persoanelor care, prin activitatea lor, cu vinovatie, au determinat obligarea sa la plata sumelor stabilite prin hotarare a Curtii sau prin conventie de rezolvare pe cale amiabila.

(2) *Raspunderea civila a functionarilor publici se stabileste in conditiile de drept comun care vor fi reglementate prin legea privind statutul functionarilor publici, prin decizie de imputare emisa de ministrul finantelor, persoana in cauza poate ataca decizia de imputare in conditiile Legii contenciosului administrativ.*

(3) Raspunderea civila a magistratilor se stabileste in conditiile care vor fi reglementate prin Legea pentru organizarea judecatoreasca.

(4) *Raspunderea civila a membrilor Guvernului se stabileste in conditiile Legii privind responsabilitatea ministeriala.*

(5) *Pentru celelalte persoane, raspunderea civila se stabileste in conditiile dreptului comun in materie.*

(6) *Nu raspund, in conditiile prezentei ordonante, Presedintele Romaniei, deputatii si senatorii si judecatorii Curtii Constitutionale.*

(7) *In toate procedurile judiciare derulate potrivit dispozitiilor prezentului articol, Guvernul, reprezentat de Agentul guvernamental, are drept de interventie, in conditiile Codului de procedura civila".*

In ceea ce priveste raspunderea civila a judecatorilor si procurorilor, la care se face trimitere in cuprinsul dispozitiilor O.G. nr. 94/1999, aceasta este reglementata de Legea 303/2004 privind statutul judecatorilor si procurorilor si de Codul de procedura penala si vizeaza doua cazuri: eroarea judiciara si privarea nelegala de libertate.

Potrivit dispozitiilor art. 96 alin. (6)-(8) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecatorilor si procurorilor, pentru repararea prejudiciului, persoana vatamata se poate indrepta cu actiune numai impotriva statului, iar **dupa ce prejudiciul a fost acoperit de Ministerul Finantelor Publice, statul se poate indrepta cu o actiune in despagubiri impotriva judecatorului sau procurorului** care, cu rea-credinta sau grava neglijenta, a savarsit eroarea judiciara sau privarea nelegala de libertate cauzatoare de prejudicii, termenul de prescriptie a dreptului la actiune fiind limitat la un an.

Extras din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecatorilor si procurorilor

Titlul IV - Raspunderea judecatorilor si procurorilor

Cap. I - Dispozitii generale

Art. 94 - *Judecatorii si procurorii raspund civil, disciplinar si penal, in conditiile legii.*

Art. 95 - (1) *Judecatorii, procurorii si magistratii-asistenti pot fi perchezitionati, retinuti, arestati la domiciliu sau arestati preventiv numai cu incuviintarea sectiilor Consiliului Superior al Magistraturii.*

(2) *In caz de infractiune flagranta, judecatorii, procurorii si magistratii-asistenti pot fi retinuti si supusi perchezitiei potrivit legii, Consiliul Superior al Magistraturii fiind informat de indata de organul care a dispus retinerea sau perchezitia.*

Art. 96 - (1) *Statul raspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erorile judiciare.*

(2) *Raspunderea statului este stabilita in conditiile legii si nu inlatura raspunderea judecatorilor si procurorilor care si-au exercitat functia cu rea-credinta sau grava neglijenta.*

(3) Cazurile in care persoana vatamata are dreptul la repararea prejudiciilor cauzate prin erori judiciare savarsite in procese penale sunt stabilite de Codul de procedura penala.

(4) Dreptul persoanei vatamate la repararea prejudiciilor materiale cauzate prin erorile judiciare savarsite in alte procese decat cele penale nu se va putea exercita decat in cazul in care s-a stabilit, in prealabil, printr-o hotarare definitiva, raspunderea penala sau disciplinara, dupa caz, a judecatorului sau procurorului pentru o fapta savarsita in cursul judecatii procesului si daca aceasta fapta este de natura sa determine o eroare judiciara.

(5) Nu este indreptatita la repararea pagubei persoana care, in cursul procesului, a contribuit in orice mod la savarsirea erorii judiciare de catre judecator sau procuror.

(6) Pentru repararea prejudiciului, persoana vatamata se poate indrepta cu actiune numai impotriva statului, reprezentat prin Ministerul Finantelor Publice.

(7) Dupa ce prejudiciul a fost acoperit de stat in temeiul hotararii irevocabile date cu respectarea prevederilor alin. (6), statul se poate indrepta cu o actiune in despagubiri impotriva judecatorului sau procurorului care, cu rea-credinta sau grava neglijenta, a savarsit eroarea judiciara cauzatoare de prejudicii.

(8) Termenul de prescriptie a dreptului la actiune in toate cazurile prevazute de prezentul articol este de un an.

Art. 97 - (1) Orice persoana poate sesiza Consiliul Superior al Magistraturii, direct sau prin conducatorii instantelor ori ai parchetelor, in legatura cu activitatea sau conduita necorespunzatoare a judecatorilor sau procurorilor, incalcarea obligatiilor profesionale in raporturile cu justitiabilii ori savarsirea de catre acestia a unor abateri disciplinare.

(2) Exercitarea dreptului prevazut la alin. (1) nu poate pune in discutie solutiile pronuntate prin hotararile judecatoresti, care sunt supuse cailor legale de atac”.

Extras din Codul de procedura penala

Art. 542 - Actiunea in regres

(1) In cazul in care repararea pagubei a fost acordata potrivit art. 541, precum si in situatia in care statul roman a fost condamnat de catre o instanta internationala pentru vreunul dintre cazurile prevazute la art. 538 (n.r. - eroare judiciara) si 539 (n.r. - privare nelegala de libertate), **actiunea in regres pentru recuperarea sumei achitate poate fi indreptata** impotriva persoanei care, cu rea-credinta sau din culpa grava, a provocat situatia generatoare de daune sau impotriva institutiei la care aceasta este asigurata pentru despagubiri in caz de prejudicii provocate in exercitiul profesiei.

(2) **Statul trebuie sa dovedeasca in cadrul actiunii in regres**, prin ordonanta procurorului sau hotarare penala definitiva, ca cel asigurat in conditiile alin. (1) a produs cu rea-credinta sau din culpa grava profesionala eroarea judiciara sau privarea nelegala de libertate cauzatoare de prejudicii”.